

SOUHRN HLAVNÍCH POZNATKŮ

Demografický vývoj

Třetina obyvatel v roce 2011 žila v krajském městě, podíl městského obyvatelstva se vlivem procesu suburbanizace pozvolna snižuje. Počet obyvatel kraje rostl pomaleji než v předchozích letech. Přírůstek obyvatel stěhováním zůstal na úrovni roku 2010, ovšem proti období let 2007 až 2009 poklesl v důsledku snižujícího se počtu přistěhovaných z ciziny. Poklesl i přirozený přírůstek obyvatel, neboť počet živě narozených se snižoval již třetím rokem.

Neměnným trendem je zvyšování podílu dětí narozených mimo manželství. Tato skutečnost je důsledkem snižujících se počtů uzavřených sňatků – ten byl nejnižší od roku 1991. Jako pozitivní lze vnímat skutečnost, že poklesl i počet rozvodů.

Pokračoval proces stárnutí populace. V roce 2005 podíl osob v poproduktivním věku velikostí přesáhl velikost podílu dětské složky a každoročně se dál zvyšuje. Podíl dětské složky se dlouhodobě snižoval a nepatrné zvýšení bylo zaznamenáno až v posledních 3 letech.

Postupně se zvyšuje naděje dožití (střední délka života), zvyšuje se i průměrný věk. Zvýšil se ovšem průměrný věk nejen u obyvatel celkem, ale i průměrný věk matky při narození dítěte, průměrný věk ženicha a nevěsty při uzavření sňatku či průměrný věk manželů při rozvodu.

Sociální vývoj

Oblast zaměstnanosti odrážela dopady hospodářského zpomalení či možného oživení nejzřetelněji. Po 8 letech růstu se meziročně snížil objem pracovní síly, poklesl počet zaměstnaných i počet nezaměstnaných. V porovnání s rokem 2008 byl ovšem počet zaměstnaných o 7,6 tisíc osob nižší, počet nezaměstnaných však vzrostl o 18,4 tisíc osob.

K nárůstu počtu nezaměstnaných (a obecné míry nezaměstnanosti) došlo s nástupem krize již ve 4. čtvrtletí 2008, růst pokračoval v jednotlivých čtvrtletích roku 2009 a skončil až druhým čtvrtletím roku 2010. Počet nezaměstnaných ve 3. a 4. čtvrtletí 2011 byl shodný s koncem roku 2009.

S vývojem počtu nezaměstnaných byl úzce spjat i vývoj počtu volných pracovních míst. Jestliže v srpnu 2008 bylo k dispozici ještě téměř 17 tisíc volných míst, na konci roku 2008 to byla již jen polovina tohoto počtu. Na konci roku 2011 bylo k dispozici pouze 2 775 volných pracovních míst. Zvyšoval se i počet dlouhodobě nezaměstnaných. Obecně platilo, že míra nezaměstnanosti byla vyšší mezi mladšími věkovými skupinami, klesala se vzrůstajícím stupněm vzdělání. Vývoj nezaměstnanosti měl vliv i na snížení počtu zaměstnaných cizinců.

Obrazem vývoje na trhu práce byl i nárůst počtu předčasných důchodů, z řad starobních důchodců na konci roku 2011 tuto možnost využila čtvrtina z nich.

Až do roku 2009 se zvyšoval počet studentů vysokých škol bydlících v kraji. Vzdělání zvyšuje možnosti uplatnění na trhu práce, osoby s vyšším vzděláním pobíraly i vyšší průměrné mzdy.

Příznivě se vyvíjela pracovní neschopnost, poklesl počet nově hlášených případů, průměrný denní stav práceneschopných i průměrná délka trvání pracovní neschopnosti.

Zatímco počet zjištěných trestných činů v kraji patřil v letech 2010 a 2011 k nejnižším, nehodovost na silnicích se zvyšovala.

Ekonomický vývoj

V makroekonomické rovině se situace hospodářství kraje v roce 2009 projevila výrazným meziročním propadem HDP. V roce 2010 se objem regionálního HDP sice meziročně zvýšil, ovšem porovnání HDP ve stálých cenách roku na základ roku 1995 udává, že přírůstek v roce 2010 byl nižší, než činil přírůstek v předkrizovém roce 2008.

Zemědělská produkce v roce 2009 a 2010 byla podstatně nižší než v letech 2007 a 2008. Očekávané výsledky za rok 2011 budou zřejmě příznivější. Rostlinná výroba v roce 2011 proti roku 2010, jenž byl do značné míry ovlivněn nepříznivým počasím v době vegetace, zaznamenala růst výnosů a sklizně většiny plodin. Živočišná výroba ovšem byla charakteristická spíše snižováním stavů většiny hospodářských zvířat.

Tržby v průmyslových podnicích proti roku 2010 sice vzrostly, ale stále byly nižší, než v „předkrizovém“ roce 2008. Počet zaměstnanců velkých průmyslových podniků se po předchozím tříletém poklesu meziročně o desetinu zvýšil.

Ve stavebnictví se dopad krize plně projevil až v roce 2011, stavební výroba dosáhla pouze poloviny skutečnosti roku 2009. Snížil se počet vydaných stavebních povolení, stejně tak počet zahájených i dokončených bytů.

V oblasti cestovního ruchu se v letech 2010 a 2011 po předchozím poklesu mírně zvýšil počet hostů hromadných ubytovacích zařízení, průměrný počet přenocování však stále zůstal nižší mezi kraji.

Životní prostředí

Na území kraje se v posledních letech nepatrně zvyšovala plocha lesních pozemků, trvalých travních porostů, sadů a zahrad, současně se snížila výměra orné půdy. Jihomoravský kraj je svými geografickými podmínkami vhodný především pro konvenční zemědělství. Ekologické zemědělství proto není nijak výrazně rozvinuto, i když se v posledních letech podíl plochy ekologicky obhospodařované půdy mírně navýšil.

Zatímco objem produkce podnikových odpadů v roce 2010 téměř o čtvrtinu poklesl, objem nakládání s odpady mírně vzrostl. V nakládání s odpady se zvýšil podíl využitých odpadů a u komunálního odpadu se zvýšil podíl odděleně sbíraných složek odpadu.

K největším znečišťovatelům ovzduší patří mobilní zařízení se spalovacími motory (počet vozidel se každoročně zvyšuje), i přesto v dlouhodobém pohledu v roce 2010 poklesly měrné emise oxidu uhelnatého a oxidů dusíku.

Na ochranu životního prostředí byly v roce 2010 na území kraje pořízeny investice v hodnotě 3,1 mld. Kč.

V roce 2010 a 2011 bylo vykázáno snížení spotřeby vody na osobu a den. Čtyři pětiny obyvatel kraje žily v roce 2011 v domech připojených na kanalizaci s čistírnou odpadních vod, podíl čištěných odpadních vod se meziročně zvýšil.